

Víctor Català

Visat núm. 7
(abril 2009)

Solitud (1905) presenta la trajectòria d'una dona jove, la Mila, acabada de casar, que segueix el marit en una *aventura* incerta de prendre possessió d'una ermita muntanyenca. Sensible, inquieta, aviat aniran sortint els entrebancs que li demostren que els ideals d'una vida tranquil·la són un pur miratge, que la mitjania no és possible perquè la personalitat humana és inestable i només té dues vies: o retrocedir cap als orígens, cap a l'anul·lació, o avançar cap a la pròpia afirmació, amb tot el que aquest acte de rebel·lió comporta.

La veu narrativa, des d'una focalització interna, mostra la diferència entre la realitat i la percepció, perquè en aquest punt hi ha un dels eixos argumentals de l'obra: posar de manifest la cara oculta que s'amaga darrere les aparences. Es tracta, en certa manera, d'una novel·la d'aprenentatge, però més que l'adquisició d'experiència, la protagonista avança cap a la comprensió de la realitat com un bosc de símbols que han de ser interpretats. És la lliçó que li dóna el pastor i que la Mila no captarà fins al darrer moment, quan ja serà massa tard.

La dimensió còsmica de l'obra ve representada per sant Ponç, el patró de la contrada, dual i ambigu, que genera desconfiança. Símbol de la fertilitat, té la seva ermita natural en el Bram, la font d'on neixen les aigües guaridores i on la Mila fa un gran prec. Amb el marit negat, li toca moure's entre dos altres personatges carregats de significació: el Pastor i l'Ànima. El primer és l'element sublimador, creatiu (dóna nom a les coses, controla la realitat); el segon és depredador, destructor, fins al punt de matar el Pastor i acabar violant la Mila dins de l'ermita. És la realització, cruel i inhumana, d'aquell «gran prec»: el triomf de la vida universal, la constant i cíclica renovació còsmica que destrueix l'individu per tal de renovar l'espècie. És aleshores que la Mila s'adona de tot i pren la seva primera decisió lliure: abandona el marit i la muntanya. L'equilibri entre l'espai de la sexualitat, de la força instintiva, i l'espai de la sublimació, de l'art, ha estat impossible. Pastor i Ànima formem una dualitat irreconciliable. Optar és, però, amputar-se. Per això, la vida humana és una tragèdia. I la força de *Solitud* és haver-ho sabut plasmar en la més estricta quotidianitat. Per això és considerada la novel·la més representativa del Modernisme, la que millor compagina la dimensió simbòlica amb una detallada i subtil anàlisi del món interior de la protagonista.